

LA TRIBUNA

Pacte d'Estat per l'acord d'associació

Fa 30 anys a Europa va arribar el mercat únic i a Andorra, la Constitució

JAUME

BARTUMEU
CASSANY

Excap de Govern

Fa trenta anys, el gener del 1993, la lliure circulació de mercaderies, serveis, persones i capitals es va instaurar entre els països membres de la Unió Europea. L'objectiu era reforçar una mica més la integració de les seves economies iniciada el 1951 amb la creació de la Comunitat Europea del carbó i de l'acer. Naixia el mercat únic europeu.

La fi de les fronteres tradicionals i el reconeixement mutu de les normes va facilitar els intercanvis.

André Sapir, economista al centre de reflexió de Brussel·les, Bruegel, assenyalava tanmateix el dia 1 de febrer a *Le Monde* que el mercat únic encara apareix fragmentat en alguns àmbits, i Eulàlia Rubio, investigadora a l'Institut Jacques Delors, deia que la Unió Europea "... ha d'anar encara més lluny en el reforçament del paper de l'Estat".

El 14 de març d'enguany també ha fet trenta anys que el poble andorrà va donar-se sobiranament la Constitució que havien pactat el Consell General i els Coprínceps. Naixia l'Estat andorrà reconegut internacionalment.

L'any 1989, mentre anaven avançant els processos que havien de portar quatre anys després tant al mercat únic europeu com a la Constitució andorrana, el cap de Govern d'Andorra Josep Pintat va rubricar, després de mesos de negociació amb la Comunitat Econòmica Europea, un acord que va ser després signat a Brussel·les i Luxemburg el mes de juny del 1990 pel cap de Govern Òscar Ribas. Aquell acord, que establia una unió duanera parcial, excloent els productes agrícoles, amb la Comunitat Econòmica Europea va començar a aplicar-se el dia 1 de juliol del 1991.

S'inicià així un llarg camí d'acostament a Europa que l'adopció de la Constitució, el 14 de març del 1993, va permetre consolidar.

El 2010 el Govern que jo presidia va donar continuïtat al procés que durant els anys 2006-2010 havia empès el Govern presidit per Albert Pintat. Ho vam fer trametent a la Comissió Europea un memoràndum *Note sur les relations entre l'Andorre et l'UE* en què es proposà treballar per un acord d'associació ad hoc. La Unió Europea acceptà analitzar aquesta possibilitat, i el juny del 2011 inicià el procés d'anàlisi de l'accés al mercat interior de la UE per part d'Andor-

ra, Mònaco i San Marino, tenint en compte les seves particularitats i l'establiment d'un nou marc institucional coherent per als tres estats.

El novembre del 2012, la Comissió Europea va publicar una comunicació en què s'analitzen diversos models de relació entre Andorra, Mònaco i San Marino: l'*statu quo*, l'estratègia sectorial, l'acord d'associació, la participació a l'Espai Econòmic Europeu i l'adhesió a la Unió Europea. Sobre la base d'aquell treball, la Comissió Europea i el Consell Europeu van retenir dues opcions: la participació a l'Espai Econòmic Europeu i la negociació d'un o varis acords d'associació. El novembre del 2013, la Comissió Europea aprovà un informe en què conclouia que la negociació d'un o varis acords d'associació era l'opció més viable, i enuncià els principis essencials que han de conformar la base de la negociació: el respecte dels valors comuns, la necessitat d'assegurar l'homogeneïtat i el bon funcionament del mercat únic i la presa en consideració de les particularitats dels tres països de reduïda dimensió territorial.

En data 16 de desembre del 2014, el Consell de la Unió Europea adoptà una decisió autoritzant l'obertura de negociacions d'un o varis acords d'associació entre la Unió Europea i els tres estats de reduïda dimensió territorial: Andorra, Mònaco i San Marino.

Els governs encapçalats per DA (Toni Martí, del 2011 al 2019, i Xavier Espot, del 2019 fins avui) han anat parlant i negociant amb la Comissió Europea i ara ens estem acostant al final del procés negociador.

Una vegada reelegit, Xavier Espot ha proposat a tots els grups polítics, de dins i fora del Consell General, un pacte d'Estat per concertar els termes i els terminis de l'acord d'associació amb la Unió Europea que s'estava i s'està negociant.

No cal dir que a Progressistes

defensem clarament l'acostament a la Unió Europea. Si jo vaig proposar, en nom del Govern que presidia, l'inici de les negociacions, no canviaré pas d'opinió ara que governa una altra força política.

Tot i això, el dia 9 de març del 2023, en un acte públic de reflexió i alhora de defensa de l'acord d'associació, vaig explicar que prendre decisions sense valorar-ne les conseqüències no és un exercici responsable. La política sovint se n'oblida a l'hora de fer programes. La il·lusió, l'ambició, l'emoció, ajuden. Però és la responsabilitat la que sap traduir l'ambició en serena i responsable acceptació de la realitat. L'embranchement d'Andorra amb la Unió Europea és desitjable, i establir-lo és possible; però això a hores d'ara vol dir buscar nous camins, més viables, més segurs, més estables, més compartits. Fer-ho així no és còmode, però evita conseqüències greus, associades a les fites que es pretenien. Aquest és el fonament de l'exercici responsable de qui pot i ha de decidir.

El cap de Govern ens va proposar el 14 de juny un pacte d'Estat amb els mateixos objectius, ho reconec, que jo vaig exposar públicament el dia 9 de març: aconseguir un bon acord d'associació amb la Unió Europea.

Nosaltres hi estem disposats. Tenim voluntat d'entesa, d'acord, d'integrar i respectar. Perquè estem convençuts que cal escoltar tothom, no només uns quants.

Anar a remolc no és propi de la funció representativa dels partits polítics, els problemes polítics només es resolten políticament mitjançant els partits, els pactes i l'acord.

Hem de posar la gent d'acord per posar en marxa el país.

Ara bé, en aquest pacte d'Estat tots ens hi hauríem de poder sentir còmodes i respectats. No seria bo, ni positiu, que, al capdavall, estiguéssim en una reedi-

ció dissimulada del fracassat acord polític del 2020 que no va facilitar, ni permetre, la participació activa i informada dels grups parlamentaris de l'oposició en el procés de negociació de l'acord amb Brussel·les. I em sap greu haver de dir que en sortir de la segona reunió que va convocar el cap de Govern, dimecres 5 de juliol, el capteniment del secretari d'Estat no va generar gaire sensació de comoditat.

Si traiem visceralitat i sentiment a la política ens queden els números i la gestió. I aquest ha de ser el camí si es vol aconseguir el pacte d'Estat per les negociacions amb la Unió Europea.

Perquè hauria de quedar clar ja que no es pot confondre cortesia institucional amb passivitat.

Les opinions són naturalment lliures, però millor si estan fonamentades.

Per això és convenient un debat profund, amb calma, tenint presents també les derivades negatives de l'acord d'associació amb la Unió Europea. No es pot aprovar amb presses, i sense ser avaluades degudament, qüestions amb fortes conseqüències per a l'interès general. Cal pensar a preservar la pau social.

Perquè, que ningú ho dubti, fins ara la ciutadania ha entès que hom els porta cap a una nova situació. Un marc diferent sense que hom els digui ni exactament on ni per què.

I, també fins ara, no se'ns ha demanat tampoc l'opinió. Els que ens hem manifestat públicament ho hem fet, lliurement i amb convicció, després d'haver buscat informació i recollit parers i informes pel nostre compte. I per això estem convençuts que a Andorra li convé aconseguir un bon acord d'associació amb la Unió Europea. Insisteixo, un bon acord. No estem gens convençuts que el que ha negociat fins ara DA representi un bon acord. I el secretari d'Estat ens va dir el 5 de juliol que el que està negociat ja no cal analitzar-ho!

En tot cas, ara que encarem la negociació del pacte d'Estat, hem de dir que res no es pot analitzar si no es busca com pensen els que pensen diferent de nosaltres.

La política és una batalla de convicció. El conflicte, la discussió, crea la consciència i aclareix les opcions.

Però això no vol dir que l'oposició estigui condemnada al silenci, sinó que l'oposició és indispensable per fer viure la democràcia.

Convindria, insisteixo, que en aquesta qüestió d'Estat tots ens poguéssim trobar còmodes avançant cap a un bon acord d'associació amb la Unió Europea.